

Elment Feri bácsi

Az utóbbi hetekben már nem láttam ott a színházi hangversenyeken. Most eszmélek csak, hogy a gyász-hírek komor rövidséggel tudatják: 87 éves korában elhunyt dr. Belle Ferenc, nyugalmazott zene-tanár.

Csodálatosan szép élet-történelmi viharok szegélyezték, a század sorsfordulói lámpása volt e város zenetörténetének. Diplomáját az Országos Magyar Királyi Zeneművészeti Főiskola 1914. nyarán állította ki, az 1919-ben megalakult első szegedi szimfonikus zenekar koncertmestere, a filharmonikus egyesület alelnöke, a második világháború idején, 1935-44. között, pedig a szegedi zeneiskola igazgatója. Művész és pedagógus volt, rendkívüli vitalitású, aki szellemi frissességét mind-

végig megőrizte: tavaly, a rádió zenei hetén még magnóra mondta ország-világi füle hallatára Szeged zenei múltjának csak tőle hiteles forgácsait. Jó fél évtizede, relikviák után kutatva, nála jártam, s lapoztam nem titkolt kíváncsisággal emlékiratait. „Ha egyszer nekilát valaki Szeged zenetörténetéhez, alighanem kincseshá-nyára lel szálafabetűiben” — írtam akkor ezeken a hasábkokon. Naplójának címe is volt (megérezte ta-lán?): Törödékek egy meg nem írt könyvből.

Drága Feri bácsi! Csak el ne vesszenek meg nem írt könyvednek törödékei. Mi másként maradhatnának valamire valóak tanítványaid, ha nem a Te örökségeddel, legalább eb-ben a városban...

N. I.

Programok az orenburgi építőknél

Az orenburgi gázvezeték magyar építőinél — Bogorodcsányban, Guszjatyinban, Huszton és Ivanov-Frankovszkban — a karácsonyi hangmezevására három ezer lemez talált gazdára, s az ünnepi könyv-héten 7600 könyvet adtak el. Az itt dolgozók zöme rendszeres olvasója a könyvtáraknak, gyakran látogatja a mozitermeket is. Az idén vetített 135 játék- és ismeretterjesztő filmet mintegy 9000-en tekintették meg. Teljesen megtöltötték a nézőteret a hazai 17 együttes 40 előadása alkalmával is. Népszerűek a szovjet amatőr együttesek műsorai is.

Az új esztendő Guszjatyinban, a Zalka Máté katonai műszaki főiskola művésztanulmányait, Bogorodcsányban a járszaki népi együttesrel együtt köszön-tik a magyar építőket.

Kiállítási napló

Év végi jegyzetlapok

1. Képzőművészeti köz-életünk legjellemzőbb sajátossága jó néhány éve már a kiállításcentrikusság. Kiállítások számával mérjük művészeti életünket, s néha már slágerszinten és színvo-lalon ezekkel a statisztikai adatokkal festjük rózsaszín-reménylistáinkat. Mert ki ma a jó művész? Aki sokszor és sok helyen kiállít! Melyik klub, művelődési intézmény stb. tesz legtöbbet a tömegek vizuális kultúrájának emelése-ért? Amelyik a legtöbb kiállítást szervezi, rendezi, akár véráldozatok árán is!

Csak hogy ez már annak a bizonyos magyar lónak a má-sik oldala. Ahol ösztémósod-nak a hamis dolgok a valódi értékekkel, ahol elhisszük, hogy az igazán kiváló mű-vész tényleg az, aki a leg-több látlatot tudja felsorolni katalógusaiban, s ahol a köz-művelődés elharcosává lép-tetik elő a félművészeket és háromnegyed dilettánsokat... (Nem baj, ha az üze-mi és ifjúsági klub falait nem takarják újévtől szilveszterig a helyi alkotók, vendég ama-tőrök, kismesterek és kezdők próbálkozásai. Vannak olcsó és gyönyörű pószterek, a fo-tóművészek szövetsége in-gyen (!) kínálja kiváló foto-művészek kiállításra kész al-kotásait...)

Nem hogy az intézmények, üzemek, klubok szövevénye feltérképezhetetlen és követ-hetetlen, de a hivatalos ki-állítások terén is van még kívánnivaló. Mert milyen feladatok álltak a szegedi művészek előtt ebben az év-ben?! Januárban a Szegedi Téli Tárlat várta az alkotó-kat. Hatvankét profi és ama-tőr szerepelt ezen a szegedi képzőművészeti minden ere-nyével, hiányaival és hígul-bőségével reprezentáló kiál-lításon. Április elején Békés-csában a jubiláló XX. Al-földi Tárlat várta az itteni alkotókat is. Egy hónappal később Szentesen megnyitá a területi szervezet hagyomá-nyos, évenként ismétlődő kollektív kiállítását, a Dél-alföldi Tárlat. A Szegedi Nyári Tárlat alig két hónap-pal később nemcsak az ün-nepi hetek országos sereg-szemléje, hanem sok helyi művészek az egyetlen orszá-gos tárlaton való részvé-teli lehetőség. Ismét két hó-nap, következnek az Őszi Tárlat az évszakokra osztott szép rendben. És Vásárhelyen je-re, fitymálhatunk arra — ma is rang. Ha ehhez hozzávesz-szük, hogy a helyi művészet-et a képzőművészeti vilá-g-hét alkalmával a Képtárban felvonultatják és bemutat-koztak Szabadkán, s ha hoz-zászámoljuk, hogy tizenöt al-kotónak volt önálló kiállítás-a itt és más városokban, ah-hoz már csak egy kis fej szá-malásra van szükség, hogy kiderüljön, hány jó (!) művet kellett volna készíteni an-nak, akinek nem a győzelem, hanem a részvétel a fontos?! Csoda-e, ha egyesek szelek-tálnak (úgy tünik, ez az egyetlen eredményes út), má-sok megsétáltatták jobban sikerült alkotásaikat (nem éppen szimpatikus, de leg-alább nem lelemozós), ismét mások a nagy hajtságban

mind lejjebb teszik önmaguk mércéjét (mert nekik csak a részvétel a fontos, s a zsü-ro-rokban talán még a régi ké-peik emléke él).

2. Kétségtelen tény, hogy a fejlett szocialista tár-sadalom idején változóban a művészet is, átrendeződnek a műfaji hierarchiák, előtér-be kerülnek a közösségi al-kotások. Azok a művek, ame-lyek köztereken, épületeken és belső terekben az embe-rek tömegeihez szólnak, s megrendeljük az állam, sőt egyre inkább egy-egy gyár, üzem, vállalat, kollektíva. Ez az új módi, szocialista mec-énység a felismert szükség-szerűség jegyében fogant, s ennek az évben három szép példája valósult meg Szeged-en.

Mint művészi feladat és mint e városhoz sok szállal kapcsolódó mű, kétségtelen, hogy legfontosabb a városi pártbizottság tanácskozá-ter-mébe került pannó. Nem-csak a hely szelleme, nem-csak a feladat tartalmi, gon-dolati, emocionális jelentősé-g és a megvalósítás erede-tisége adja értékeit, de a vá-rost és az itt élő művészek együttműködésének ritkaság-példája. Nyolc szegedi kép-zőművész indult a pályázat első fordulójában, s a nyer-tes művészek, Novák And-rásnak alkotását november 7-ére felavathatták. Sok ilyen és hasonló feladat a váro-snak és művészeknek egyaránt fontos lenne!

A munkás-művész szocia-lista kapcsolatok több mint három éve folynak már a városban. Kevésbé látványos, de nagyon fontos és tartal-mas eredményét Zombori László és Zoltány István produkálta. Zombori a ruha-gyár nagytermének falára készített pannót, Zoltány fa-liképét pedig a szegedi ken-derfonógyár alapításának centenáriumi ünnepségen avatták föl. Mindkét mű az is bizonyítja, mennyire ter-mékenyítően hatott a megis-mert ipari körzet és munkás-ember az alkotásokra. Sok-szor panaszkodunk, hogy ke-vés a hasonló, igazán akara-tot, tehetséget, felkészültsé-get mérlegre kényszerítő fel-a-dat. Valóban több kellene! De — az utóbbi két példa ezt bizonyítja — lehet több, csak meg kell találni az egymás-hoz vezető utakat, a közös szavakat, az egymás iránti felelősségteljes tisztelet, sze-retet és elkötelezettség gra-papodó kézfogásainak lehe-tőségeit.

Tandi Lajos

Udvariasságot a közlekedésben!

Országos felhívás a gépkocsivezetőkhez

A közúti balesetek száma 1970. és 1976. között 23 225-ről 18 584-re csökkent, jól-lehet ugyanebben az idő-szakban a gépjárművek szá-ma jelentősen nőtt — álla-pították meg a közlekedés-biztonsági tanács szerdai sajtó-ajándékát. Az idei év azonban aggasztó tú-neteiket hozott: a közúti, s azon belül a halálos ki-menetű balesetek száma felülmúlja a tavalyit. Ezért a gépkocsivezetők kéri-nek segítséget, akik egya-ránt okozói és szenvedői a közúti tragédiáknak.

A Közlekedés- és Posta-ügyi Minisztérium, a Köz-lekedési és Szállítási Dol-gozók Szakszervezete és az Országos Közlekedésbiz-ton-sági Tanács kezdemé-nyezése alapján a nagyfu-Varozó vállalatok és a Ma-gyar Autóklub felhívással fordul minden gépjármű-vezetőhöz — jelentették be a sajtótájékoztatón. A

3. A művészeti élet pez-s-gésének mindenkör egyik motorja az egészséges vendéggárás. Néhány éve joggal panaszkodhattunk, hogy a körtöltés áthatolha-tatlan kínai falként magaso-dik a szegedi képzőművészek előtt. Viszont az idei eszten-dő ezen a téren figyelem-re méltó eredményeket hozott. A szegedi képzőművészek közösen bemutatkoztak Sza-badkán, a Képcsarnok pedig a Gulácsy Teremben rendez-t Tisztújítás című kollektív tárlat mellett öt szegedi kép-zőművészetek adott kiállítási lehetőséget Pécsen, Győrött, Miskolcon és Békéscsabán. A fogadtatás — a kritikai és közönség — meggyőzhette a kételkedőket, néha csak a megmerevedett helyi érté-rend, a kényelemszeretet és elfogultság, vagy pengét rán-tó kis viták homályosították el igazi tehetségeink valódi ér-tékeit. (Hogy ez a néha álló-víznek tűnő és kényelmesen berendezkedett, mondhat-nánk „családiás” művészeti közélet is fel tud lelkesedni jó tárlatokon, arra épp a most is látható három ön-álló kiállítás — T. Nagy Irén, Zoltány István, Papp György — a jó példa.)

Köszönthetünk Szegeden pécsi művészeket, két sza-badkai alkotót, láthattuk az odesszai művészek kiállítá-sát, és folytathatnánk a sort. Ezek mind a kiteljesítés, az egészséges és friss művészeti léghuzat feltételei. Nélkülük erősödniek az egészségtelen provincializmus fel-bukka-nó penészvirágai.

4. Kulturális programunk — párttárolat és tör-vény — meghatározza felada-tainkat. Bizonyára hamarosan túljutunk az első lelke-sedések lázas csatakiállításain, jelszócséméitén, slágerein. Lesz erők, felkészültségünk és türelmünk feltérképezni és elemezni a kulturális, mű-velődési és művészeti igénye-ket, s lesz képességünk a jó tervezéshez is. Jelesen ah-hoz, hogy e város képzőmű-vészeti életében az élet fo-lyamatában kitapintható le-gyen az összehangoltság, a profilírozás, az egymásra épültség, megrajzolható a képzőművészet valamely sze-leetének térképe, fölírható története, terebélyesedő fá-jának levelein, virágain, ágain, hajszályökerein mindenki-hez eljut valamiféle embert formáló, nemestítő élmény. S ez már művészetpolitika!

Gyerekekkel a kollégiumban

„Fiam, amíg a diploma nincs a kezében, ne nősülj meg!”; „Ha még nem végez-tél lányom, ne menj férj-hoz!”; „Gyerekek, neked csak egy dolog van, hogy tanulj!”; „Ráérsz családod alapítani, ha kezében a diploma, az állás meg a pénz.” — legtöbb szülő így inti egyetlenjét, főiskolás gyerekeit. Az azonban sta-tisztikai adatok nélkül is nyilvánvaló, hogy mind gyako-rabb a házasságkötés a diákok között. A fiatalok többsége inkább összezördül a szülőkkel, de megkeresi elhatározásának hivatalos formáját. Vállalják életük megváltozását, az új keré-kéret, az elszakadást a ba-rátoktól, s a gyerekszületést és nevelést is. Mit kapnak mindezt cserébe? Véget érnek az éjszakába és őszbe nyúló vége-hossza-nincs sé-ták, a bujkálások, az órákon át tartó várakozások, koc-mázások stb. Egybekelésük után első dolog az albrét felkutatása, de sokan mara-dnak kollégiumban még ak-kor is, ha egy-két évig kő-lőn kell élniük. Mert zsebre megy ám a döntés!

A József Attila Tuda-mányegyetemen már éve-keket ezelőt foglalkoztak a fiatal házaspárok lakás-gondjaival. A legjobban rá-szorulóknak az 1972. márci-usában átadott Herman Ottó kollégium 9. emeletén biztosították a helyet. Azóta 60 házaspár lakott ezekben a szobákban, s 27 kisgyerek született. A jelentkezők létszáma évről évre a férőhe-lyek háromszorosa.

— Jelenleg él-e gyermekek diákházaspár albrétben? — kérdeztük Pályi Bélát, a JATE kollégiumainak veze-tőjét.

— Csak olyanokról tudok, akik közül a férj vagy a fele-ség dolgozik — válaszolta, a telefon másik végén ezt meg is erősítették.

— Kik lakhatnak kollé-giumban?

— Elsősorban a gyereke-sek és azok, akik mindket-ten tanulnak. A kérvények indoklását a kollégium pontrendszerevel állapítjuk meg. A felvétel szeptember elsejétől augusztus 31-ig szól.

— Min alapul a pontrend-szer? — érdeklődtünk Me-gyery Árpádnétól, a kollé-gium főhivatású nevelőjétől.

— A tanulmányi, a társa-dalmi-mozgalmi munkát, az emberi magatartást és a szo-cialis helyzetet értékeljük oly módon, hogy a más egyetemre járó házastársak számára is lehetővé tegyük a bejutást — mondta.

A Herman Ottó kollégium legfelső emeletének folyosó-ján Takács Dóra ötödéves kémia-fizika szakos hallga-tó éppen kislánya vacsorá-ját teszi a hűtőszekrénybe.

A kis Eszter októberben szü-lezett, édesanyja nem sza-kította meg egyetleni tanul-mányait, munkaviszony nél-kül ugyanis nem jár gyer-mekgondozási segély. A kis-baba az édesapja, Mebling János ötödéves fizikus hall-gató ölében békésen alszik.

— Melyikük foglalkozik többet a gyerekekkel? — Dóri — válaszol rögtön a papa, bár a látszat most ellene szól.

— Mennyi szabad idejük marad? — Semennyi. Amíg Esz-ter nem volt, többet jártunk moziba és kevesebbet sétál-tunk.

Gazdagh András és fele-lősége utolsó éves angol—oros-z szakos hallgató, a mosó-konyhában szorgoskodnak.

— Milyen változást hozott életükben a kollégiumi fel-vétel? — A nagy különbséget zongorázni sem lehetne az albrét után. Itt mindig tu-dunk szót váltani a többiek-kel.

— Mennyi pénzből gazdál-kodnak? — En társadalmi ösztön-díjat kapok — kezdi Gaz-daghné —, a tanulmányi ösztöndíjjal és a szociális se-géllyel együtt jól kijövünk.

Farkas László és Farkas Ágnes szintén ötödévesek, biológusok. Ők már nagy-füvvel büszkélkednek, Gergő bölcsődébe jár.

— Mostanában betegeske-lett a gyerek, sokat költöt-tünk gyógyszerekre, egy-táskára való orvosságos üve-get váltottunk vissza — mondta László.

— Hogyan férnek meg egymással: tanulás és gyer-meknevelés? — Most, ötödévesben már könnyebb. Tavaly, amikor Gergő született, szigorlati felvételünk volt. Egyszerre csak az egyikünk járt gyakorlat-ra, a másik a gyerekekre vi-gyázott.

— Mennyi a szabad idő? — Mivel színházba, mozi-ba csak ritkán jutunk el, igyekszünk minél többet ol-vasni. Eljárunk a kollégiumi rendezvényekre.

— Milyen ez a legfelső emeleti közösség? — Határozottan jó, ön-

ellátóak vagyunk, a közös helyiségeket mi tartjuk tisz-tán. A centrifugát, mosógé-pet, szárítót mindenki egy-formán használja. A köl-csönzések is mindennapo-sak. Jelenleg hat gyerek van az emeleten, napközben együtt játszanak a folyosón, ilyenkor együtt telnek az órák.

Későre jár, Lászlót várják a kondicionáló teremben, Ágnes tanulni igyekszik. Mindketten helytállnak, Ági népköztársasági ösztöndíjas.

— Ha úgy adódott, nyu-godtan elmehettünk otthon-ról, a többiek vigyáztak Esz-terre, játszottak vele. Tu-lajdonképpen mi szülők is a gyerekek révén beárthatunk össze — emlékezett az el-múlt évekre Abraham Sán-dorné, aki vegyész szakon végzett, s két évig volt a kollégium 9. emeleti lakója. Most albrétre váltották há-vi 1400 forintért a 300 forin-tos kényelmet. Már máso-dik éve, hogy beadták a la-kásigénylést...

A Herman Ottó kollégium példája az országban is út-törő jelentőségű volt. Az igények mindig nagyobbak, mint a lehetőségek.

— Összesen hány egyete-mista házaspár él az egyete-men, s közülük mennyien kapnak kollégiumot? — Becslésem szerint 150—160 házaspár lehet — mon-dta dr. Kozma László igaz-gató. — Kollégiumunk 9. emeletén 12 szobát bocsátot-tunk a házaspárok rendelkezésére. Ezekből a hallga-tóktól elvárjuk, hogy a család felelőssége érettebb te-gye őket, s úgy tapasztal-tam, sikerült olyan szelle-met kialakítani, hogy töb-ben közülük aktív fiatalok, részt vesznek a vezetésben, az ifjúsági mozgalomban, a kollégiumi életben.

— Terveznek-e újabb fé-rőhelyeket? — Keves a hely, több kel-lene, ezt jól tudjuk. Viszont ez jelentős anyagi ráfordítást igényelne. A kari kol-légiumok létrehozásával és a régebbi épületekben a fé-rőhelyek arányosabb elosz-tásával ezen a téren is segí-thetnénk a diákházaspárokat.

Jámbor Ernő

Ásatások

A miskolci Herman Ottó múzeum régészeti jövőre hat helyen végeznek ása-lásokat. Folytatják a kistokaji, valamint a bodroghalmi te-metők feltárását, ahonnan eddig is sok értékes lelet került felszínre. A miskolci Avason létesítendő ifjúsá-gi park területén az ősko-rri ember telephelyeit ku-tatják.

Amerikai turné

Január elején háromhó-napos észak-amerikai és kubai turnéra indul a Bu-dapest együttes. A 42 tagú társulat, zenekarával együtt, először az Egyesült Álla-mokban, a Connecticut-beli Putnamban lép fel. Ezt kö-vetően az USA 59 nagyvá-rosában — közöttük Wa-

shingtonban, Chicagóban, Minneapolisban, San Fran-ciscóban és Los Angelesben — mutatja be kétórás fol-klórműsorát.

Az együttes — a tervek szerint — március 20-án a texasi Laredóból utazik to-vább Kubába, ahol ápri-lis 7-ig több alkalommal lép fel.